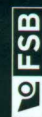

Ivan Juraga • Vesna Alar • Ivan Stojanović

Korozija i zaštita premazima

Sveučilište u Zagrebu • Fakultet strojarstva i brodogradnje

Sadržaj

Uvod	2
1. Korozija	4
1.1. Ekonomski značaj korozije	7
1.2. Primjeri šteta uzrokovanih korozijom	8
1.3. Brzina korozije	12
1.4. Vrste korozije prema mehanizmu procesa	13
1.4.1. Kemijska korozija	13
1.4.2. Elektrokemijska korozija	15
1.5. Vrste korozije prema geometriji korozijskog razaranja	21
1.5.1. Opća korozija	21
1.5.2. Galvanska korozija	23
1.5.3. Korozija u procijepu	25
1.5.4. Rupičasta korozija	26
1.5.5. Interkristalna korozija	28
1.5.6. Selektivna korozija	29
1.5.7. Erozijska korozija	30
1.5.8. Napetosna korozija	31
2. Osnove zaštite materijala	34
2.1. Konstrukcijsko-tehnološke mjere	36
2.2. Primjena korozijski postojanih materijala	40
2.3. Elektrokemijska zaštita	42
2.3.1. Katodna zaštita	43
2.3.1.1. Protektorska zaštita	43
2.3.1.2. Katodna zaštita narinutom strujom	44
2.3.1.3. Katodna zaštita broskog trupa u morskoj vodi	45
2.3.2. Anodna zaštita	47

2.4. Zaštita inhibitorima korozije	48
2.4.1. Podjela inhibitora	48
2.4.2. Djelotvornost inhibitora	50
2.4.3. Primjena inhibitora	50
2.5. Zaštita prevlačenjem	52
2.5.1. Zaštita metalnim prevlakama	53
2.5.2. Zaštita nemetalnim anorganskim prevlakama	57
3. Zaštita organskim prevlakama	60
3.1. Povijest boja i lakova	61
3.2. Komponente premaza	64
3.2.1. Vezivo	65
3.2.1.1. Svojstva osnovnih tipova veziva i premaza	65
3.2.2. Otapala	71
3.2.2.1. Ekološka regulativa	73
3.2.3. Pigmenti	74
3.2.3.1. Anorganski pigmenti	75
3.2.3.2. Organski pigmenti	76
3.2.4. Punila	77
3.2.5. Aditivi	77
3.3. Klasifikacija premaza	78
3.3.1. Fizikalno sušenje	79
3.3.2. Kemijsko sušenje	80
3.3.2.1. Oksidacijsko sušenje	80
3.3.2.2. Dvokomponentno sušenje	81
3.3.2.3. Druge polimerizirajuće reakcije	81
3.4. Osnovni koncept zaštite premazima	82
3.4.1. Zaštitni učinak premaza	82
3.4.2. Prionjivost premaza	83
3.4.3. Sustav premaza	86
3.4.4. Mehanizam zaštitnog djelovanja premaza	88
3.4.4.1. Učinak barijere	88
3.4.4.2. Učinak inhibitora	89

3.4.4.3. Galvanski učinak	90
3.4.5. Pigmentna volumna koncentracija	92
3.5. Priprema površine	93
3.5.1. Odmašćivanje	93
3.5.2. Ručno mehaničko čišćenje	94
3.5.3. Strojno mehaničko čišćenje	95
3.5.4. Čišćenje vodenim mlazom	96
3.5.5. Čišćenje mlazom abraziva	97
3.5.6. Kemijsko čišćenje	104
3.5.7. Plameno čišćenje	105
3.6. Priprema boje	105
3.6.1. Miješanje boje	106
3.6.2. Razrjeđenje boje	107
3.7. Nanošenje premaza	107
3.7.1. Bojenje četkama	108
3.7.2. Nanošenje boje lopaticama	109
3.7.3. Bojenje valjcima	109
3.7.4. Prskanje boje	109
3.7.4.1. Značajke tehnike prskanja boje	111
3.7.5. Bojenje uranjanjem i prelijevanjem	112
3.7.6. Nanošenje boje elektroforezom	113
3.8. Odabir sustava premaza	114
3.8.1. Korozivnost okoliša	114
3.8.2. Zaštita premazima konstrukcija izloženih atmosferskim uvjetima ..	115
3.8.3. Zaštita premazima konstrukcija u tlu i vodi	117
3.9. Specijalne boje	119
3.9.1. Radionički temeljni premazi – shopprimeri	119
3.9.2. Antivegetativni premazi	121
3.9.2.1. Povijesni prikaz	123
3.9.2.2. Biocidni antivegetativni premazi	124
3.9.2.3. Neobraštajući premazi – Foul Release Coatings, FRC	125
3.9.3. Protuklizne boje	126

3.9.4. Protupožarne boje	127
3.9.4.1. Princip djelovanja protupožarnih ekspandirajućih boja	127
3.9.4.2. Ispitivanje protupožarne zaštite	128
4. Vodorazrjedivi premazi	130
4.1. Povijesni razvoj vodorazrjedivih premaza	132
4.2. Osnovna svojstva vodorazrjedivih premaza	133
4.3. Vrste vodorazrjedivih premaza	136
4.3.1. Vodotopljive smole	137
4.3.2. Vodene disperzije	139
4.3.3. Vodene emulzije	141
4.4. Sušenje vodenih premaza	143
4.5. Usporedba s ostalim premazima	144
4.5.1. Prednosti i nedostaci vodorazrjedivih premaza	145
4.5.2. Vodorazrjedivi premazi s motrišta zdravlja i sigurnosti	147
4.5.3. Važnije smjernice pri nanošenju vodorazrjedivih premaza	147
4.5.4. Zbrinjavanje otpadnih vodorazrjedivih premaza	147
4.5.5. Skladištenje	148
4.6. Područje primjene vodorazrjedivih premaza	149
5. Ispitivanje premaza	152
5.1. Određivanje debljine premaza	155
5.1.1. Mjerenje debljine mokroga filma premaza	155
5.1.2. Mjerenje debljine suhoga filma premaza	156
5.2. Ispitivanje fizikalnih svojstava premaza	157
5.2.1. Ispitivanje prionjivosti premaza – “Cross-cut” test	157
5.2.2. Ispitivanje tvrdoće premaza	158
5.2.3. Ispitivanje otpornosti premaza na udar	159
5.2.4. Ispitivanje elastičnosti premaza	159
5.2.5. Ispitivanje sjaja premaza	159
5.3. Ubrzana korozijska ispitivanja u komorama	160
5.3.1. Ispitivanja u slanoj komori	160
5.3.2. Ispitivanja u vlažnoj komori	160
5.3.3. Ispitivanja u QUV komori	161

5.4. Ispitivanje uranjanjem	161
5.5. Elektrokemijska korozivna ispitivanja	162
5.5.1. Elektrokemijska korozivna ispitivanja istosmjernom strujom (DC-tehnike)	162
5.5.1.1. Određivanje potencijala otvorenoga strujnoga kruga, E_{ok}	163
5.5.1.2. Određivanje polarizacijskog otpora, R_p	164
5.5.1.3. Određivanje brzine korozije – Tafelova ekstrapolacija	165
5.5.2. Ispitivanja s izmjeničnom strujom (AC-tehnike)	166
5.5.2.1. Elektrokemijska impedancijska spektroskopija (EIS)	167
5.5.2.2. Elementi ekvivalentnoga kruga	167
5.5.2.3. Randlesov ekvivalentni električni krug	168
5.5.2.4. Ekvivalentni električni krug za porozni premaz	170
Literatura	173
Popis oznaka	179
Popis kratica	181
Kazalo pojmova	183